

SZAKDOLGOZAT

Antal Mária Veronika

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus
szakot gesztoráló intézet neve
Vidékfejlesztési agrármérnök alapképzési szak

Város-vidék kapcsolatok vizsgálata Törtel és Cegléd térségében

Belső konzulens: Dr. Koncz Gábor
egyetemi docens

Belső konzulens
intézete/tanszéke: MATE Vidékfejlesztés és
Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és
Területfejlesztési Tanszék

Készítette: Antal Mária Veronika

Gyöngyös

2024

Összefoglalás

A város-vidék kapcsolatának kérdése rendkívül fontos és összetett téma, amely számos országban, köztük Magyarországon is, kiemelt figyelmet kap. A városiasodás és a vidéki területek felértékelődése globális jelenség, amely kihívásokat és lehetőségeket egyaránt rejt magában. A város-vidék kapcsolatokat érintő kutatások szerint ezek a kapcsolatok számos területet érintenek, mint például a területi tervezés, a kis- és közepes városok megerősítése, az emberek, termékek, szolgáltatások és információk térbeli áramlásának elősegítése, az élelmiszerbiztonsági rendszerek támogatása, valamint a mobilitás és migráció, az urbanizáció és vidékfejlesztés környezeti hatásainak csökkentése. Magyarországon a vidékfejlesztési programok kiemelten kezelik az ökoszisztémák helyreállítását, megőrzését és fejlesztését, az élelmiszerlánc-szervezetek és a mezőgazdasági kockázatkezelés előmozdítását, valamint a társadalmi befogadást, a szegénység csökkentését és a vidéki területek gazdasági fejlődését. Ezek a programok az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EAFRD) és a nemzeti hozzájárulások által finanszírozottak. A vidék és város közötti határvonal meghúzása nem mindig egyértelmű, hiszen a két terület közötti átjárhatóság és kölcsönhatások egyre növekvő mértékűek. A vidék fogalmának meghatározása gyakran a hétköznapi életben használt értelemben történik, amely az ország minden városát és falvát magában foglalja, kivéve a fővárost. Ez a megközelítés segít abban, hogy a vidékfejlesztési stratégiák és programok a lehető leginkább a helyi igényekre és sajátosságokra szabottak legyenek. A vidékfejlesztési törekvések célja, hogy a vidéki területek vonzóbbá váljanak az ott élők és az oda költözők számára is, elősegítve ezzel a gazdasági növekedést, a társadalmi integrációt és a fenntartható fejlődést. A vidéki területek felértékelődése és a városiasodás egyensúlyának megteremtése kulcsfontosságú a jövőbeli társadalmi-gazdasági fejlődés szempontjából.

A fekvés, domborzat, növényzet, lakosság és gazdasági jelleg egyedi kombinációja adja meg minden vidéki terület karakterét, és ezek a tényezők összességében határozzák meg a városokkal való kapcsolat dinamikáját. Az életminőség szempontjából a város-vidék kapcsolatok elemzése különösen fontos, hiszen ezek a kapcsolatok befolyásolják az egészségügyi ellátást, az oktatást, a munkalehetőségeket, a kulturális és szabadidős tevékenységek hozzáférhetőségét, valamint a környezeti minőséget. A társadalmi, politikai, kulturális és gazdasági különbségek feltárása pedig hozzájárulhat a célzott fejlesztési stratégiák kidolgozásához, amelyek csökkenthetik a városi és vidéki területek közötti szakadékot. A szakdolgozatom témájának választása, amely a város-vidék kapcsolatokra összpontosít, hogy milyen fontosak a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek csökkentését és a fenntartható

fejlődés előmozdítását. A város-vidék kapcsolatok mélyreható megértése és a kapcsolódó kihívások kezelése kulcsfontosságú lehet a jövőbeli tervezési és fejlesztési döntések szempontjából.

Témaválasztásomban a szakmai kíváncsiság vezérelt, amikor a város-vidék kapcsolatát tűztem ki célul. Szerettem volna ezáltal mélyebben megismerni az általam választott Törtel pozícióját a környező városokkal szemben. Cegléddel, mint járási székhellyel, ami közúton 13 km-re található, Nagykörössel, ami 17 km-re és Szolnokkal, ami Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye vármegyeszékhelye, ami 28 km-re található Törtel településtől. Ezek alapján vizsgáltam meg, hogy milyen kapcsolatrendszerrel rendelkezik Törtel az alábbi településekkel szemben. A vidékiség sokat hangoztatott jellemzője a jobb környezeti minőség, a nagyobb zöldfelületi arány. Ez nyilvánvalóan befolyásolja a vidék által betölthető funkciókat és ezen keresztül kapcsolatát a városi térségekkel is. Megvizsgáltam a város-vidék kapcsolatokról szóló elméleteket történetiségükben, hogy látszanak azok a folyamatok, ahogyan ezek az elméletek kialakultak, az esetleges különbségek az általam választott város és vidék között. A dolgozatomban egy helyspecifikus kérdőíves vizsgálatot végeztem, ami nagyon érdekes megközelítést nyújt a törteli lakosok szolgáltatásigényeinek és a környező városokkal való kapcsolatuknak a megértéséhez. A község és város közötti különbségek tényleg nem mindig egyértelműek, és gyakran függenek olyan tényezőktől, amelyek nehezen mérhetőek vagy definiálhatóak. Az, hogy a községek bizonyos mértékben hordozzák a városok sajátságait, és hogy a városoknak is vannak falvakra jellemző vonásai, rámutat arra, hogy a települések közötti határok egyre inkább elmosódnak. Ez különösen igaz lehet a szolgáltatások terén, ahol a nem helyben dolgozó lakosok gyakran a munkahelyükön vagy annak közelében veszik igénybe a különböző szolgáltatásokat, ami befolyásolhatja a helyi gazdaságot és a közösségi életet. A dolgozatban végzett kutatás fontos betekintést nyújthat abba, hogyan alakulnak a helyi szolgáltatások és a lakosok igényei, valamint, hogy milyen stratégiákat lehetne alkalmazni a helyi szükségletek jobb kiszolgálása érdekében. Ez a tudás segíthet a döntéshozóknak és a helyi vállalkozásoknak a szolgáltatások fejlesztésében és a település vonzerejének növelésében.

A kérdőív által vizsgált Törtel-Cegléd-Nagykörös-Szolnok kapcsolat elemzése fontos információkat szolgáltatott a helyi szolgáltatások igénybevételéről és a környező városokkal való interakcióról. A szolgáltatások elérhetősége Törtelen belül megfelelő lehet, de amennyiben hiányosságok merülnek fel, a lakosok valószínűleg a legközelebbi nagyobb településeken – mint Cegléd, Nagykörös vagy Szolnok – keresnek megoldást. A közintézmények, így a bölcsőde, óvoda és általános iskola igénybevétele szintén fontos kérdés. A helyben élők

döntése, hogy helyi vagy más településen található intézményeket választanak, befolyásolhatja a település demográfiai és gazdasági jövőjét. A választások mögött álló okok megértése segíthet a helyi döntéshozóknak a szükséges infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztésében, hogy vonzóbbá tegyék a települést a fiatal családok számára és megőrizzék a meglévő lakosságot. A kérdőíves kutatás eredményei alapján érdemes lehet további lépéseket megfontolni a helyi szolgáltatások fejlesztésére, a közlekedési kapcsolatok javítására, és a közintézmények minőségének növelésére, hogy a lakosok számára Törtel maradjon az elsődleges választás.